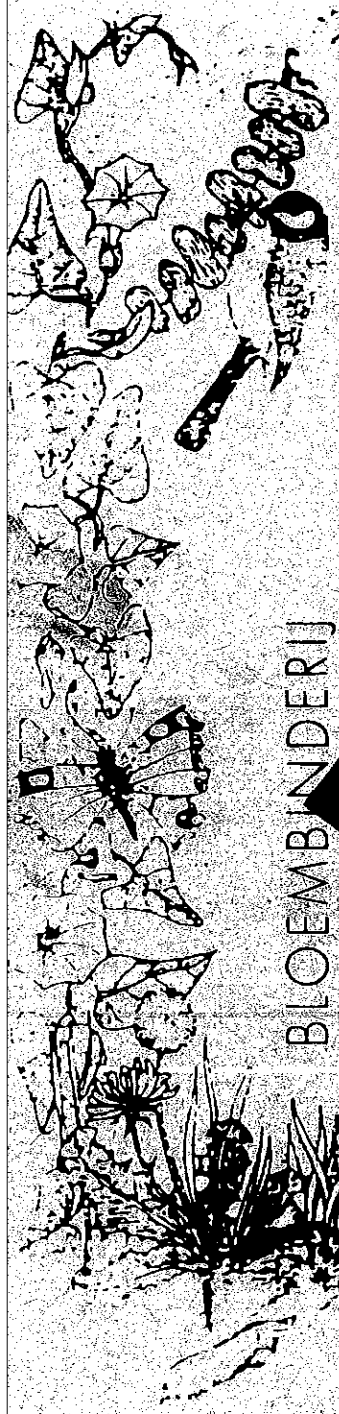
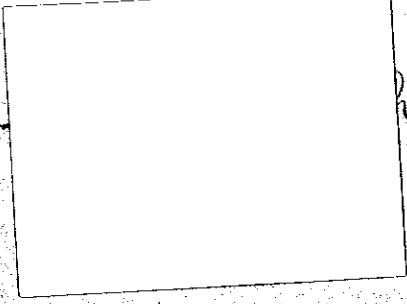

4 kops

BLOEMBINDERIJ

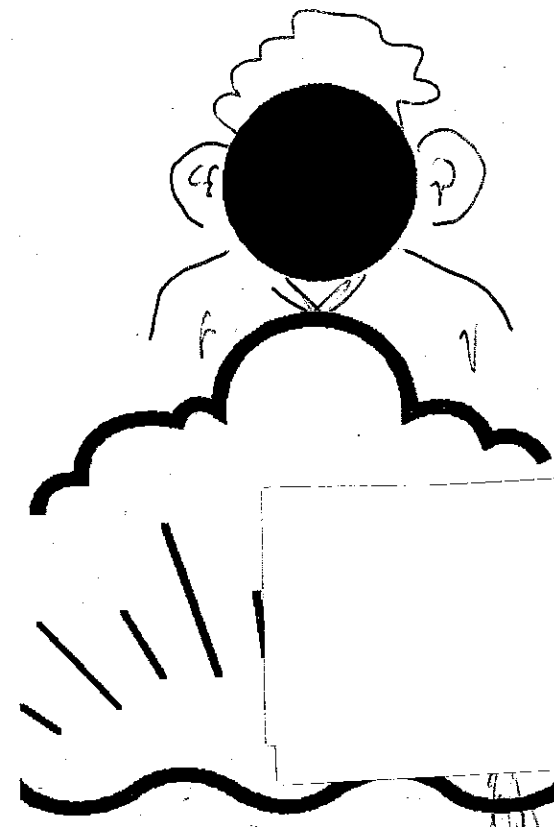

OASE

GROTESTRAAT 141 - 143
5151 BK DRUNEN
TEL. 0416 - 377147

48

15 JAAR

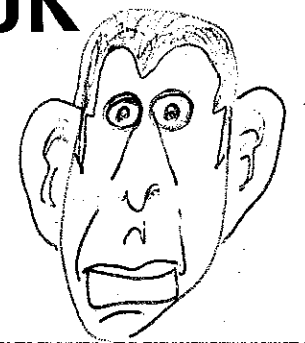
250,-

NATUUR- EN MILIEUVERENIGING
DRUNEN - HEUSDEN - VLIJMEN

"NATUURLIJK"

DECEMBER 1997

HET BESTUUR *Theo Oelhuysen*

NATUUR- EN MILIEUVERENIGING DRUNEN-HEUSDEN-VLIJMEN

POSTBUS 174 5150 AD DRUNEN

Contributie minimaal f. 20,- per jaar.
Postbanknr. 5377889 t.n.v. Penningmeester
Natuur- en Milieuvereniging Drunen-Heusden-Vlijmen,
Hopbel 10, 5251 CS, Vlijmen.

SAMENSTELLING BESTUUR

Voorzitter: Joost van Balkom
Vanmeerplantsoen 145
5151 WS Drunen tel. 0416-376202
Secretaris: Cock de Moel - van Engelen
Dr. Schaepmanstraat 7
5151 GH Drunen tel. 0416-379128
Penningmeester: Bert van Opzeeland
Hopbel 10
5251 CS Vlijmen tel. 073-5113213

Leden: Jan de Moel Ad Kuijpers
Dr. Schaepmanstr. 7 Chrysantenstraat 25
5151 GH Drunen 5151 GD Drunen
tel. 0416-379128 tel. 0416-378472

Wim van Mulken
Trompstraat 3
5151 NA Drunen
tel. 0416-378267

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE

1.	Het bestuur	blz. 1
2.	Inhoudsopgave	blz. 2
3.	Voorwoord	blz. 3
4.	Journal	blz. 4
5.	Zeldzaam voorkomende vogels	blz. 8
6.	Visotter	blz. 10
7.	Houtwal vernield	blz. 11
8.	Groene gemeente	blz. 12
9.	Kerstwandeling	blz. 14
10.	Libellen	blz. 15
11.	Landschapsbeheer	blz. 20
12.	Afval beter scheiden	blz. 21
13.	Biologische landbouw	blz. 24
14.	Programma-overzicht	blz. 27
15.	Adverteerders	blz. 29

Jaargang 15, DECEMBER 1997, nr. 4

Redactie:

Wil Maaywee
Leliestraat 11
5151 TP Drunen
Tel. 0416 - 375214

Ad Kuijpers
Chrysantenstraat 25
5151 GD Drunen
Tel. 0416 - 378472

Inleveren kopij volgende info voor 27 februari 1998 op een van bovenstaande adressen

VOORWOORD

VOORWOORD

Het jaar 1997 zit er bijna op. Een jaar waarin vele natuurzaken zijn gepasseerd. Een jaar waar wij als bestuur met gemengde gevoelens op terugkijken.

De samenwerking met de gemeente verliep moeizaam. Er was veel overleg, er waren veel rapporten en door de herindeling zijn er veel nieuwe ambtenaren bij gekomen. De natuurzaken zijn dezelfde gebleven. Besluiten genomen door de gemeenteraad, worden door de ambtenaren niet of verkeerd uitgevoerd. Neem als voorbeeld de kap van een dikke honderd populieren op de Kaagdijk. Wij konden indertijd instemmen met de kap omdat er essen voor in de plaats zouden komen. Krijgen we begin december een briefje, dat de plannen niet kunnen worden uitgevoerd door geldgebrek. Zo zijn het de populieren, zo is het het plan Heidijk en ga zo maar door. De gemeente is niet meer te vertrouwen. Er wordt van alles beloofd, maar als puntje bij paaltje komt wordt alles teruggedraaid. Van de laatste vier jaar heb ik 97 cm aan rapporten en plannen op de plank liggen. Wat moet dat allemaal niet gekost hebben???? En de volgende rapporten komen er al weer aan. De structuurvisie, een rapport wat aangeeft hoe de gemeente Heusden verder moet. En er komt zelfs een rapport van een extern bureau hoe ze de Heidijk moeten gaan onderhouden. Zo blijf je natuurlijk bezig. Het kost handenvol met geld en zoals we begin december te horen hebben gekregen, geld om bomen te herplanten is er niet. Wij, de Natuur- en Milieuvereniging Drunen Heusden Vlijmen vindt dat de bestaande plannen nu eerst maar eens moeten worden uitgevoerd, alvorens nieuwe te ontwikkelen.

Toch blijven we zoals altijd optimistisch en we hopen dat 1998 een jaar zal worden waarin het Heusdense buitengebied, die bescherming gaat krijgen waar het recht op heeft.

Het bestuur wenst U allen een heel gezond 1998 !

Joost van Balkom, voorzitter

JOURNAAL

JOURNAAL

- * Wat is de economische waarde van een meanderende beek? Wat is de bijdrage van een moerasgebied aan het Bruto Nationaal Produkt? Het zijn vragen die in eerste instantie niet zo voor de hand liggen, maar die toch in toenemende mate gesteld gaan worden. Wij worden steeds overstelpt met cijfers over economische groei, maar de bijkomende negatieve effecten, zoals aantasting van gezondheid, stress, etc., worden hierbij zelden vermeld. Groene ruimten leveren zeker een bijdrage aan het voorkómen en het herstel van die negatieve effecten. En veel horecabedrijven en campings rond natuurgebieden danken hun economische groei juist aan hun groene lokatie. Het is echter niet gemakkelijk de waarde hiervan cijfermatig vast te stellen. Momenteel wordt onderzocht in hoever het mogelijk is het positieve effect van natuurgebieden in een waardecijfer vast te leggen.
- * Het is opmerkelijk dat in het Brabants Manifest ook op een dergelijke waarde-indicatie wordt aangedrongen. Gesteld wordt, dat het begrip "Economische Groei" beter gedefinieerd zou moeten worden, zodat er alleen sprake is van economische groei als het resultaat ook werkelijk een verbetering van de kwaliteit van de samenleving inhoudt. De ondertekenaars van het manifest dringen er op aan dat zo spoedig mogelijk een centrum wordt opgericht dat hiervoor metingen verricht. Een hierbij dienen alle waarden, dus zeker ook de natuurwaarden, te worden betrokken.
- * Nu kunnen cijfers erg nuttig zijn, zij hebben weinig effect als er geen mentaliteitsverandering achter staat. We leveren trouw ons oud papier in, glas gaat in de glasbak en van de milieustraten wordt druk gebruik gemaakt. Maar die auto eens wat minder gebruiken blijkt nog erg moeilijk.

Het is wellicht nuttig hierbij nog enkele gegevens te vermelden, gepubliceerd in het tijdschrift "Natura" over de uitstoot van verontreinigende stoffen in gram per reizigerskilometer:

	fiets	bus	trein	auto(kat)	auto(diesel)
Kooldioxyde	0	23	35	75	60
Stikstofoxyden	0	0,3	0,025	0,35	0,45
Vluchtige org.-stoffen	0	0,02	0,001	0,07	0,07
Aërosolen	0	0,01	0,001	0,01	0,04

- * Over die kooldioxyde (CO₂) is al heel wat te doen geweest maar het blijkt nog steeds niet mogelijk te zijn de uitstoot werkelijk terug te dringen.
Minister de Boer stelde in februari j.l. voor de uitstoot van broeikasgasen, met name CO₂ in de Europese Unie dusdanig te verminderen, dat deze uitstoot in 2010 met 15% zal zijn gedaald. Dat klinkt heel goed, maar wat stelt het voor als onze Nederlandse CO₂-uitstoot nog steeds stijgt, ondanks de beoogde vermindering met 3 tot 5 procent tussen 1990 en 2000?
- * Onze bereidheid om werkelijk mee te werken aan een beter milieu is inderdaad niet zo geweldig.
Het C.B.S. berekende dat de bereidheid van de Nederlanders mee te betalen aan een beter milieu verder is afgenomen.
In 1996 vond 45% van de bevolking dat er meer geld betaald moest worden voor vervuilende produkten. In 1994 was dat nog 51%.
De bereidheid om meer belasting te betalen voor een schoner milieu daalde van 36 naar 33%.

- * Maar wat in groot verband niet lukt, kan op lokaal terrein wel slagen. Waalwijk reikte onlangs de eerste Nationale Fietsbon uit, en de actie Fietssparen blijkt daar goed aan te slaan. Er zijn nu al ca. 300 stempelkaarten in omloop.
Een goede actie van het SMB om het fietsgebruik te bevorderen!
- * Dat fietsgebruik zal overigens wel wat afnemen nu de winter voor de deur staat. Koude en sneeuw zijn nu niet bepaald de meest aangename weersomstandigheden voor een ritje op de fiets. En de auto blijft lonken!
- * Met de winter voor de deur denken we ook weer aan voorzieningen voor hongerende vogels. Tijd dus om onze voederplanken weer op orde te brengen.
Soms wordt wel eens gesteld dat je beter niet kunt voederen, maar dat je de natuur een natuurlijke selectie moet laten uitvoeren, waarbij de sterken overleven en de zwakkeren verdwijnen. Nu is het gemakkelijk zoiets te verkondigen als je zelf bij de warme kachel en bij een goed gevulde provisiekast zit.
Maar los van alle gevoelsargumenten is het niet erg reëel.
Misschien is het nog te verdedigen als we zouden beschikken over zeer grote natuurreservaten waar altijd nog plekken te vinden zijn met overlevingskansen.
Maar in ons land hebben we dusdanig ontgonnen, gekapt, gekanaliseerd en verdroogd, dat veel diersoorten leven op de grens van hun bestaansmogelijkheden, en zich in de te kleine reservaatjes nauwelijks staande kunnen houden.
Laten we ze dan ook zeker een handje helpen om de barre tijd door te komen.

-
-
- * Helaas is het voor de das die doorgedrongen was tot onze streken niet meer mogelijk om de winter door te komen.
Hij werd op 10 september op de Vendreef doodgereden.
Jammer. Langzaam begint de das weer terrein te winnen in westelijke richting, maar het verkeer eist erg veel slachtoffers. Op 10 augustus j.l. werd ook op de grens van Biezenmortel en Udenhout een das doodgereden.
De Drunense duinen zijn van oudsher een leefgebied voor de das geweest. In de veertiger jaren waren er nog 17 dassenburchten. Hopelijk zal herkolonisatie van dit gebied vroeg of laat toch slagen.

 - * Toch nog een gunstig berichtje uit de regio. Er zijn goede kansen dat de Koppelwiel bij Elshout aangekocht wordt door Natuurmonumenten, en wordt toegevoegd aan de terreinen die Natuurmonumenten daar reeds in eigendom heeft. Zo ontstaat weer een groter aansluitend natuurgebied, waarvoor een goed totaalbeheer mogelijk is.
De Koppelwiel is altijd een waardevol natuurgebied geweest en vooral de elzen-hakhoutbosjes die er achter liggen hadden vroeger een bijzondere flora en fauna.
De laatste jaren is er echter veel verruiging opgetreden. Hopelijk kan door een gericht beheer weer een deel van de vroegere rijkdom van het gebied worden teruggekregen.

 - * En, viert U dit jaar Kerstmis bij een echte boom of bij een kunstboom?
De Consumentenbond kwam tot de conclusie dat per saldo een echte boom minder milieubelastend is dan een kunstboom, want slechts drie van de twintig geteste modellen kunstbomen voldoen aan de milieueisen. Dus we zitten weer zonder problemen onder de echte kerstboom!
Fijne dagen!

Piet de Bont

ZELDZAAM VOORKOMENDE VOGELS

ZELDZAAM VOORKOMENDE BROEDVOGELS

In november 1959 verscheen bij de heemkundekring "Onsenoort" een boek over de grote ruilverkaveling van de oostelijke Langstraat en het bovenland van Heusden, die begin zestiger jaren werd uitgevoerd.

Het doel van de publikatie was om aandacht te besteden aan de grote wijzigingen die de ruilverkaveling op de streek, het sociaal-economische leven en op cultureel gebied teweeg zou brengen. Een aantal deskundigen werd verzocht om aan het boek hun medewerking te verlenen.

De heer J. Noest, die als bosbouwkundige werkzaam was bij Staatsbosbeheer, nam het hoofdstuk "Natuur en landschap in het ruilverkavelingsgebied" voor zijn rekening.

In dit hoofdstuk gaf hij onder andere een opsomming van weinig of zeldzaam voorkomende broedvogels in ons gebied. Hiervan wordt het onderstaande overzicht gegeven:

ZELDZAAM VOORKOMENDE BROEDVOGELS

Roerdomp:

- 2 paar Moerputten
- 3 paar De Meer bij Engelen
- 1 paar de Eendenkooi in het Bosscheveld (nu 's-Hertogenbosch-west)
- 1 paar Hedikhuizense Maas
- 1 paar kooiwiel bij de eendenkooi te Haarsteeg
- 1 paar Haarsteegse wiel
- 2 paar Elshoutse zeedijk

Wouwaapje:

- 1 paar De Meer bij Engelen
 - 1 paar omgeving eendenkooi te Haarsteeg
-

Zwarte stern:

- 1 kolonie Hedikhuizense Maas
- 1 kolonie op de wielen ten oosten van de eendenkooi te Haarsteeg
- 1 kolonie Moerputten
- 1 kolonie De Meer bij Engelen

Visdiefje:

- 1 kolonie op de wielen ten oosten van de eendenkooi te Haarsteeg
- 1 kolonie De Meer bij Engelen

Grauwe kiekendief:

- 2 paar Moerputten
- 2 paar De Meer bij Engelen

Zover mij bekend zijn al de genoemde soorten inmiddels verdwenen, of worden incidenteel nog wel eens waargenomen. De heer J. Noest beschouwde de fuut als een "weinig of zeldzaam voorkomende broedvogel". Het aantal hiervan is gelukkig sterk toegenomen. Deze watervogel wordt nu niet meer als "zeldzaam" beschouwd.

Ook meldde hij dat in het vroege voorjaar de kraanvogel meermalen cirkelend boven het polderlandschap werd waargenomen en dat zij hier helaas niet meer pleisterden in verband met de toegenomen onrust.

In De Meer bij Engelen werd de purperreiger als zomergast aangetroffen. De zwarte stern en visdiefjes broedden hier op krabbescheer of bijeen gedreven riet. In de rietvelden en moerasbosjes trof men de grote en kleine karekiet, de sprinkhaanrietzanger, waterral, kleinst warterhoen en de snor aan. De Meer bij Engelen werd reeds lang ornithologisch als bijzonder waardevol beschouwd. Reeds in 1910 publiceerde H. Wigman in het jaarboek van de Nederlandsche Ornithologische Vereniging een artikel onder de titel "De zomervogels van de Meer te Vlijmen".

VISOTTER

VISOTTER

De heer Noest schreef dat van de zoogdieren de visotter enige aandacht verdient. Vanuit verkregen meldingen van jagers en vissers maakte hij vanaf 1940 het volgende overzicht.

- * 1940: 1 visotter gevangen en gedood in de Haarsteegse polder
- * 1941: 1 visotter gevangen en gedood in de Haarsteegse polder
- * 1942: 2 visotters gevangen en gedood in de Haarsteegse polder
- * 1942: 2 visotters doodgeschoten in het Vlijmens Ven
- * 1954: 1 visotter dood gevonden in een fuik in de Hedikhuizense Maas
- * 1955: 3 visotters bij elkaar gezien bij de eendenkooi te Haarsteeg
- * 1955: 2 visotters tegelijk gezien in de Moerputten

TOT SLOT

Op basis van bovenstaande gegevens kan ik niet anders dan concluderen, dat door menselijke invloeden in de laatste 40 jaar de kwaliteit van natuur en milieu onder enorme druk heeft gestaan en er grote afbreuk aan is gedaan. Ik denk dat er deels een weg terug is.

De Natuur- en Milieuvereniging Drunen Heusden Vlijmen rekent het tot haar taak om aan behoud en versterking van natuur en milieu haar medewerking te verlenen en kan bijvoorbeeld bij het opstellen van bestemmingsplannen, de structuurvisie en de Ecologische Hoofdstructuur haar invloed hiervoor aanwenden.

Bert van Opzeeland

HOUTWAL VERNIELD

HOUTWAL VERNIELD !!

Het was vrijdag 14 november. Het was een drukke dag geweest en daarom even lekker eruit voor een wandeling over het natuurpark. Kijken of de goudvinken er nog zaten. Ik liep het natuurpark in en waar eens een dichte houtwal stond, stonden nu nog slechts enkele struiken. Over een lengte van 60 meter was een strook van drie meter breed gewoon tot de grond toe afgemaaid. Boompjes van twee en halve meter waren met kracht uit de grond getrokken of bij de grond afgemaaid. Wat was hier gebeurd? Wie had dit gedaan? Politie gebeld, gemeente gebeld, maar het was vrijdag en daarom was de bezetting minimaal. Om een lang verhaal (en vele telefoontjes) kort te houden. Een loonbedrijf had in opdracht van de gemeente de greppels aan de Kanaalweg geschoond. Omdat een duidelijke kaart ontbrak, was de machine ook maar even het talud afgereden en had op meters afstand van de weg (geen greppel in de buurt) op een lompe manier (bomen die in de weg stonden werden gewoon omgereden) de door onszelf met veel enthousiasme aangeplante houtwal vernield.

Hoe nu verder? Uiteraard lieten we het er niet bij zitten. Wederom na vele telefoontjes en enkele bezoeken aan het natuurpark heeft de gemeente toegegeven dat de fout bij hen lag en heeft daarom toegezegd de schade te herstellen. Er zullen niet te kleine struiken meidoorn, hazelaar, sleedoorn en sporkehout worden teruggezet. Laten we hopen dat deze boompjes wel tot een mooie haag kunnen uitgroeien.

Joost van Balkom

Houtwal - eik, berk, hazelaar, bruiden

GROENE GEMEENTE

GROENE GEMEENTE

Iedere keer weer hoor je de term groene gemeente vallen. Waar moet het nieuwe industriegebied voor de groene gemeente komen te liggen? Waar kunnen we de toekomstige woningen in onze groene gemeente bouwen en waar kan de glastuinbouw in onze groene gemeente worden geplaatst. Moet er in het overlaatsgebied van onze groene gemeente een betere aansluiting op de A59 komen?

En ga zo maar door. Eigenlijk hoor je nooit hoe we het "groen" in onze groene gemeente kunnen beschermen, behouden of versterken. Onze gemeente heeft veel en bijzonder groen. Velen waarderen dit en hopen dat dit zo blijft ook wij de Natuur- en Milieuvereniging Drunen Heusden Vlijmen hopen dit. Toch vindt er iedere keer weer een grote of kleine aanslag plaats op een van de natuurgebieden. Het gebied, de Eendenkooi aan de Duinweg staat als toekomstige woonlocatie ingetekend, de glastuinbouwindustrie wil zich vestigen ten zuiden van het natuurgebied De Hooibroeken, in de Baardwijkse Overlaat moet een nieuw verkeersplein komen en ga zo maar door. De natuurgebieden komen geïsoleerd te liggen. Verplaatsing van dieren tussen het ene en andere natuurgebied wordt steeds moeilijker en wordt soms zelfs onmogelijk. Planten en dieren verdwijnen.

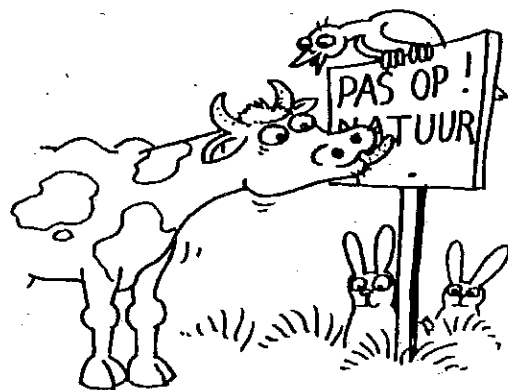
Wat wil de Natuur- en Milieuvereniging Drunen Heusden Vlijmen nu eigenlijk? Wij willen dat als er voor een groene gemeente wordt gekozen, het ook een groene gemeente blijft. Sterker nog, wij hopen dat de natuurwaarden beter worden beschermd en dat de natuurwaarden op sommige plaatsen worden versterkt. Natuurlijk moeten mensen wonen en moeten mensen werken. Maar wanneer je kiest voor een groene gemeente, moet er zeker voor natuur en landschap ruimte blijven. Dan moeten er geen extra woningen worden aangevraagd, geen grote bedrijven van elders worden binnengehaald, en moet er geen ruimte worden gecreëerd voor glastuinbouwindustrie. Dan moet je ook echt kiezen voor een groene gemeente.

Dan moet je het dijkensysteem rond de dorpen herstellen, de Baardwijkse Overlaat moet open blijven, de landschappelijke openheid boven Elshout moet blijven bestaan. Rond de natuurgebieden moet een buffer blijven, waar niet gebouwd mag worden. Het Vlijmens ven, floristisch gezien van nationaal belang zal beter beschermd moeten worden.

Een groene gemeente wil ook zeggen dat er veel plaats moet zijn voor milieuvriendelijke recreatie. Meer wandelpaden, meer fietsroutes etc. Het plan om het Oude Maasje in ere te herstellen is natuurlijk schitterend. Maar is het wel haalbaar? Wanneer je nu ziet dat de gemeente niet eens het plan Heidijk kan uitvoeren. Een plan wat enkele jaren geleden door de gemeenteraad is goedgekeurd, maar dat, omdat het natuur is, nog steeds niet is uitgevoerd. Zelfs de populieren die op de Kaagdijk zijn gekapt worden niet vervangen bij gebrek aan geld. Woningbouwgronden en industriegronden brengen geld op. Bij natuurgronden moet er weinig of meer geld bij en daarom komt natuur iedere keer weer op de laatste plaats. Groene gemeente, iedere bestuurder heeft er zijn mond over vol, maar als er geen verandering komt in het beleid dan zal onze gemeente net zo grijs worden als al die andere waar industrie, glastuinbouw en verkeer de bovenaan voeren.

Binnenkort zullen de gemeenteraadsleden een besluit moeten nemen over de toekomstige structuur van hun gemeente. Waar zal het zwaartepunt komen te liggen? Zal het een woongemeente, een industriegemeente, een overwegend agrarische industrie gemeente of een recreatief-groene gemeente worden

Joost van Balkom

TRADITIONELE KERSTWANDELING

TRADITIONELE KERSTWANDELING

Tweede Kerstdag staat onze traditionele kerstwandeling weer op het programma. Even lekker uitwaaien in de Drunense Duinen. Een beetje bijkletsen, even een frisse haleneus tijdens de feestdagen.

Vertrek: 26 december om 11.00 uur vanaf "De Drie Linden" te Giersbergen.

Er wordt gewandeld door het stuifzand dus stevige schoenen zijn gewenst. Voor 13.30 uur zijn we weer terug.

LIBELLEN

HET DUBBELLEVEN VAN EEN LIBEL

Libellen bestaan al 275 miljoen jaar. Sommige soorten hadden vroeger een spanwijdte van 70 cm. Er zijn op dit moment nog ongeveer 6000 nog levende soorten beschreven. In Nederland komen ca. 60 verschillende soorten voor.

De libellen die voorkomen zijn onderverdeeld in twee onderorden, de juffers of gelijkvleugeligen (*Zygoptera*) en de echte libellen of ongelijkvleugeligen (*Anisoptera*). Het verschil tussen juffers en echte libellen wordt bepaald door de bouw van de vleugels, kop en lichaam:

- * Bij de juffers zijn de voor- en achtervleugels gelijk van vorm en bij de meeste geslachten gesteeld en langgerekt. In rust worden ze doorgaans langs het achterlijf, half gespreid of recht omhoog gehouden. Bij de echte libellen is de achtervleugel sterk verbreed en de vleugels worden in rust meestal horizontaal uitgespreid of zelfs horizontaal naar voren gehouden.
- * Bij de juffers is de kop duidelijker breder dan lang. De afstand tussen de ogen bedraagt meer dan de breedte van het oog. Bij de echte libellen is de afstand tussen de ogen minder dan de breedte van het oog of zitten de ogen tegen elkaar aan.
- * Juffers hebben een slanker lichaam en zijn meestal kleiner dan de echte libellen. Het vrouwtje van de Gewone bronlibel (*Cordulegaster boltonii*) is ca. 85mm en daarmee het grootste insect van Nederland.

Een leven onder water

Het verhaal van de libel begint met een eitje in het water waaruit zich een piepkleine larve ontwikkelt (juffers 2 weken en de echte libellen 4 weken). De larve leeft op de bodem van de poel. Van een aantal soorten overwinteren de eieren in een soort rusttoestand (diapauze).

Heel langzaam groeien de ogen, de poten en de toekomstige vleugels, terwijl de larve 9 tot 16 keer vervelt, omdat hij steeds weer uit zijn "jasje" barst en daardoor steeds meer op het volwassen beest (imago) gaat lijken, voordat ze als volwassen libel uit het water kruipen. Voorlopig kun je aan zijn grote hoofd en zijn doffe, kleurloze pakje niet merken hoe mooi hij (of zij) er later uit zal zien. Dit duurt afhankelijk van de soort enkele maanden tot meerdere jaren (1 tot 5 jaar). Sommige soorten hebben meerdere generaties per jaar.

De larve van de libel is een geboren jager. Het is een echte vleeseter. De larven eten alles wat de geschikte grootte heeft (dierlijk plankton, wormpjes en kleine insectenlarven). Hij verbergt zich in het slib of verstopt zich onder stenen of op waterplanten, maar verplaatst zich weinig. Met zijn grote (facet)ogen (ieder oog is opgebouwd uit honderden kleine afzonderlijke ogen) speurt de larve naar prooien. Bijna onzichtbaar, bedekt met algen en modder, ligt hij op de loer. Als de larve wil vluchten of een prooi wil vangen, dan springt hij. Daarvoor stoot hij het water in zijn achterste krachtig uit.

De larve die zich in het laatste stadium bevindt, kruipt vaak 's morgens vroeg uit het water, om de kans dat hij wordt opgegeten zo klein mogelijk te houden. In de ochtenduren vindt de laatste vervelling plaats (uitsluipen). Nadat de larve uit het exuvium (vervellingshuidje) is gekropen duurt het vervolgens nog enkele uren voordat hij in staat is om te vliegen. De vleugels moeten eerst voldoende uitgehard zijn. Als ze in staat zijn om te vliegen zoeken ze een plek op, weg van het water. Na ongeveer een periode van 14 tot 30 dagen zijn de libellen na het uitsluipen geslachtsrijp en keren ze terug naar het water om de eieren af te zetten waaruit dan binnenkort weer nieuwe monstertjes worden geboren.

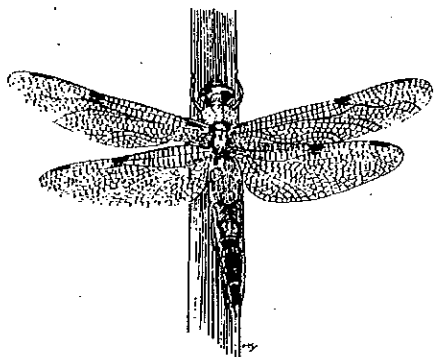
Een leven in de lucht

Eindelijk buiten! Uit het water ademen libellen net als andere insecten, met behulp van tracheolen. Dat zijn buisjes die de lucht in het lichaam brengen. Aan de buitenkant zit telkens een opening die we stigma noemen. De libel heeft maar een paar weken de tijd om te genieten van de zon (juffers één tot twee weken, echte libellen leven iets langer: twee tot vier weken, uitzonderingen daargelaten).

Hij zweeft, klimt, schiet voorruit, verandert van richting of blijft ter plaatse hangen. De vleugels van de libel bewegen afzonderlijk. Dankzij de krachtige spieren in hun borststuk kunnen ze al die bravourestukjes in de lucht doen. Voordat ze dat kunnen moeten ze wel eerst opgewarmd zijn. Om op te warmen zitten ze 's morgens vaak hun gespreide trillende vleugels. Let daar in het voorjaar maar een op!

Libellen vliegen vooral bij mooi weer en dan rond het middaguur.

Tijdens het vliegen wordt veel warmte geproduceerd (10% van de energie om te vliegen komt daar ook daadwerkelijk aan ten goede. De rest gaat als warmte verloren), zodat ze na een vlucht vaak in de schaduw gaan zitten om af te koelen. Om oververhitting te voorkomen draaien ze hun achterlijf in de richting van de zon draaien om zodoende het oppervlak dat aan de zon wordt blootgesteld zo klein mogelijk te houden.

Deze vliegvirtuoos is een geboren jager. Hij is daartoe bijzonder goed uitgerust. Grote ogen om beter te kunnen zien (het zijn zichtjagers), stekelige poten om beter kunnen vangen en kaken met tanden om prooien beter te kunnen verscheuren. De grootste libellen strijken maar weinig neer en eten zelfs hun prooien in de lucht op. Andere soorten liggen op de loer ergens op een hoog plaatsje, waar ze dan ook hun maaltijd verslinden. Ze zien er niet meer zo angstaanjagend uit, maar blijven nog wel een beetje veelvraten. Deze mooie dieren zijn opportunistische jagers en eten grote hoeveelheden insecten, vooral muggen, vliegen en soms vlinders, haften en kleinere libellen. Ze kunnen een rol spelen bij het in toom houden van plagen. We moeten de libellen dus koesteren. Libellen zelf worden door een groot scala aan organismen gegeten en vormen daardoor een belangrijk onderdeel in aquatische ecosystemen.

Voortplanting:

Geslachtsrijpe mannetjes bezetten een groot gedeelte van de dag territoria in de voortplantingsgebieden. Ze verdedigen de territoria tegen soortgenoten en soms tegen individuen van andere soorten. Om concurrentie te voorkomen, bezetten verschillende soorten libellen andere territoria in een bepaald gebied. Als een vrouwtje een territorium binnen komt, probeert het mannetje haar (als ze in de smaak valt) met zijn achterlijfsaanhangsels te grijpen: bij de juffers aan het halsschild, bij echte libellen direct achter de kop. Als deze koppeling slaagt, vliegt het paar in een "tandenvlucht" verder, het mannetje voorop. Bij deze koppelingen worden nogal eens vergissingen gemaakt. Paring blijft dan uit. Wordt er wel gepaard dan ontstaat het kenmerkende "paringswiel".

Na de paring legt het vrouwtje de eitjes in het water (exofytisch) of in de stengels van waterplanten (endofytisch). Het is niet goed bekend hoeveel eieren er worden gelegd. Er vinden bovendien meerdere eiafzettingen plaats. Bij sommige juffers kan het vrouwtje de eieren tot 50 cm onder het wateroppervlak afzetten en het is mogelijk dat ze hierbij tot een uur ondergedoken blijft.

Helaas zijn libellen voornamelijk van maart tot september waar te nemen. Toch kan men de komende wintermaanden al genieten van de zojuist nieuw verschenen KNNV-uitgave "Veldgids libellen" (Frans Bos & Marcel Wascher, 1997. (ISBN nr. 90-5011-101-7)). Zo kan iedere geïnteresseerde zich voorbereiden op de komende lente, waarin de libellen weer in grote getale het luchtruim zullen bevolken. Veel kijk en leesplezier!

Ad Kuijpers

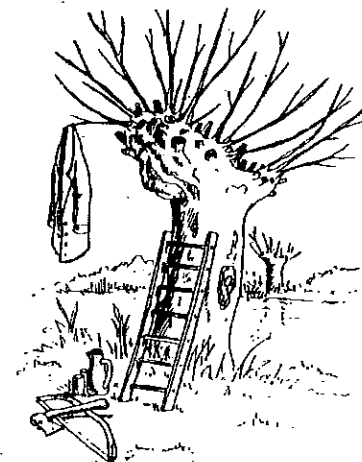
LANDSCHAPSBEHEER

LANDSCHAPSBEHEER

Zaterdagochtend 17 januari is eenieder, die de handen uit de mouwen wil steken welkom bij ons eigen gebied "De Eendekooi" (te bereiken via pad vanaf de weg Eendekooi).

Het gebied is een rustgebied voor veel dieren en vogels. Omdat het gebied weinig wordt betreden zie je er bijzondere vogels als de groene specht en de houtsnip. De bosmuizen zoeken, nu het gebied weer natter wordt, de beschutting van de nestkastjes. Ze proppen de kasten vol met gras, zodat een warm nest ontstaat.

Wat gaan we doen? Van alles wat, jonge aanplant vrij zetten, weghalen van over het draad hangende takken, het hekwerk herstellen etc. We starten rond 9.00 uur en eindigen rond de klok van 12.00 uur. Materiaal is aanwezig. Ook wordt er voor koffie en koek gezorgd. Dus!!
Inlichtingen: Joost van Balkom 376202

AFVAL BETER SCHEIDEN AAN DE BRON

AFVAL BETER SCHEIDEN AAN DE BRON

In november brachten Joost van Balkom en ondergetekende een bezoek aan het Kringloop Bedrijf Vught. Van dit bezoek verscheen een artikel in De Scherper van 26-11-1997.

Daar niet iedereen dit artikel gelezen heeft en om u nog wat uitgebreidere informatie hierover te geven, dit stukje.

Kringloop Bedrijf Vught is opgericht in september 1996, het heeft een franchise-overeenkomst met Nederland Kringloop BV. Nederland Kringloop bv is een management adviesbureau, het heeft al 15 jaar ervaring op het gebied van produkt-hergebruik en recyclen. Op verzoek van gemeenten en particulieren doet men onderzoek naar de mogelijkheden om via kringloop-bedrijvigheid mee te werken aan de oplossing van de afvalproblematiek.

Het Kringloop Bedrijf Vught is een stichting met 2 doelstellingen:

1. het terugwinnen van bruikbare goederen en materialen uit de afvalstroom zodat het milieu minder belast wordt
2. het scheppen van zinvolle werkgelegenheid

DE
KRINGLOOPLIJN

06 - 8212248
(19 cent per minuut)

Hoe wordt nu in b.v. Vught het afval beter gescheiden aan de bron en hoe vindt er meer produktgebruik plaats als in onze gemeente. Een keer in de week, of één keer in de twee weken (dit verschilt per deelnemende gemeente), rijdt er een Splitser achter de vuilniswagen aan. De Splitser is een soort vrachtwagen met verschillende compartimenten waar de beladers het afval meteen in kunnen sorteren. De inwoners kunnen in kratjes op de stoep zetten: papier, glas, blik, kleine metalen, schuimrubber en textiel. Bij

textiel gaat het niet alleen om nog goede gebruikte kleding maar ook om votten, oude gordijnen en jakens. Klein chemisch afval kan ook ingeleverd worden bij de Splitser maar moet persoonlijk aan de chauffeur/belader overhandigd worden. Dit in verband met de veiligheid van op straat spelende kinderen.

In Vught exploiteert het Kringloopbedrijf een kringloopwinkel. Men haalt gratis nog bruikbare spullen bij de mensen thuis op. Deze tweedehands goederen worden schoongemaakt en indien nodig gerepareerd in de eigen reparatiewerkplaats.

Het gaat met name om:

- nog bruikbare huisraad zoals bankstellen, eethoeken, kasten, serviesgoed, bedden
- witgoed: oude wasmachines, vaatwassers, koelkasten etc.
- bruigoed: oude t.v.'s, stereotorens, video's etc.
- gebruikte kleding
- boeken, speelgoed, fietsen

Naast de twee bovengenoemde bezigheden beheert het Kringloop Bedrijf de milieu-straat van de gemeente Vught.

Enkele voordelen van het laten rijden van een "Splitser" en een kringloopwinkel:

milieubelang

Door een grotere scheiding van afval aan de bron kan er meer afval hergebruikt worden. Produktgebruik bespaart energie en grondstoffen.

Tevens blijft er minder restafval over, waardoor minder afval gestort c.q. verbrand hoeft te worden.

klantvriendelijk systeem

Gemak dient de mens. Het gaat om een haalsysteem in plaats van een brengsysteem.

kostenbesparing

Het is goedkoper dan het huidige afvalophaalstelsel. Hergebruik van goederen en materialen is goedkoper dan verbranden van afval.

het scheppen van zinvolle werkgelegenheid

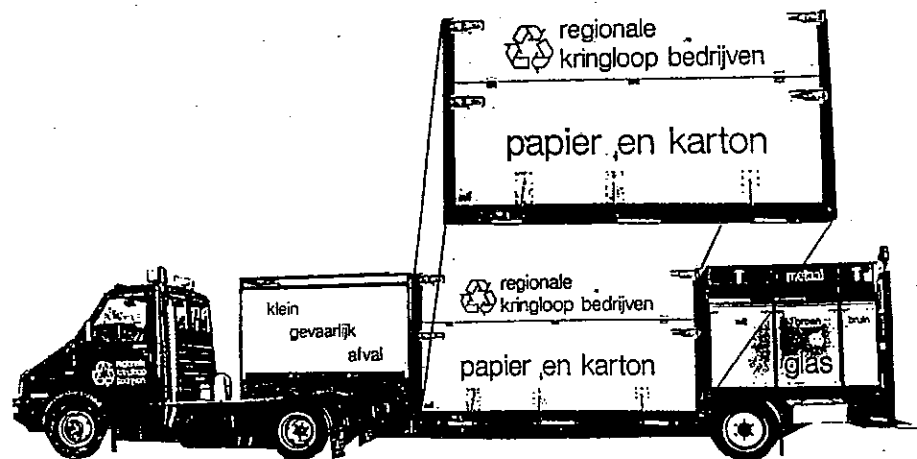
Het zorgt voor reguliere en additionele werkgelegenheid.

tegen gaan horizonvervuiling

Bestaande glas-, papier- en kledingcontainers worden met dit systeem overbodig.

Wij zijn grote voorstanders van de invoering van dit, of een vergelijkbaar systeem om de afvalstroom te reduceren in onze "groene" gemeente. De gemeente laat momenteel een extern onderzoek doen naar de vormgeving van de reinigingstaken in de gemeente, hierin wordt het eventueel laten rijden van een Splitser en de oprichting van een kringloopcentrum ook meegenomen. Maar uiteindelijk zijn het de gemeenteraadsleden die over het wel of niet oprichten van een kringloopbedrijf en het laten rijden van een afvalsplitser beslissen.

Marian van der Linden - Botter

BIOLOGISCHE LANDBOUW

CAMPAGNE VOOR DE BIOLOGISCHE LANDBOUW LANDELIJK EN REGIONAAL.

Op 15 november jl. startten de Stichting Biologica, de brancheorganisatie voor biologische boeren, het ministerie van Landbouw, en een aantal maatschappelijke organisaties waaronder Stichting Natuur en Milieu een campagne ter promotie van de biologische landbouw : EKOcampagne 97-98. Half november is een magazine uitgegeven met daarin voorlichting, recepten en redactionele artikelen over biologische voeding.

Dit magazine is verkrijgbaar bij postkantoren, bibliotheken, supermarkten en speciaalzaken. Ook zijn er Postbus 51-spotjes op radio en tv. Inzet van de campagne is de vraag naar biologische producten bij consumenten te vergroten.

In "Natuurlijk" van Maart jl. maakten wij u attent op de aan huis-bezorging 'Boutros' van ekoproducten, u leest hier het vervolg:

De Meierij Dis, Streekproducten bezorgd aan huis

Al in een eerder stadium hebben de BMF, Duinboeren en studenten van de Hogere Agrarische School (HAS) de hoofden bij elkaar gestoken om te onderzoeken of de afzet van streekgebonden biologische producten een kans van slagen heeft in Midden-Brabant.

Nadat uit een enquête bleek dat de haalbaarheid van een bezorgsysteem positief uitviel is op 4 oktober jl. door Paul van Poppel, BMF directeur, en Anton Vermeer van de Duinboeren, het startsein gegeven voor de 'Meierij Dis', een unieke manier van aanbieden van ecologische producten uit onze eigen streek aan de consument. Alle informatie over dit gezamenlijk initiatief, waar wij graag reclame voor maken, vindt u in de hierbij afgedrukte folder,

DE MEIERIJ DIS

De Meierij Dis is een organisatie van biologische boeren en een bakker, die hun eigen producten gezamenlijk aanbieden onder de naam 'De Meierij Dis'. De producten zijn met veel zorg op hun eigen bedrijf geproduceerd op biologische wijze. Gezonde producten met een (h)eerlijke smaak. Deze manier van produceren draagt direct bij aan schone natuur in de Meierij. Biologische producten zijn geproduceerd zonder kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen en bevatten geen chemische toevoeging ~ en.

Vers bij u aan huis:

Een- of tweemaal per week levert bezorgdienst Boutros de producten, die u van tevoren heeft besteld, bij u thuis af voorlopig in het gebied tussen Den Bosch, Tilburg en Waalwijk. Boutros haalt de producten 's ochtends af bij de boerderijen en de bakkerij. Altijd vers dus. Het brood is vroeg in de ochtend gebakken!

Belt u voor meer informatie of een bestellijst naar Boutros, Joost van der Wiel, tel. 0416-377469 of bij geen gehoor naar fam. Vermeer, 013-51113599.

Wie doen mee met De Meierij Dis?

Cees en Leonie van Roessel: "Wij hebben een melkveebedrijf met 70 koeien in Udenhout. Daarbij hebben we vleesvee van het ras Blonde d'Aquitaine. Ons vlees laten we apart verwerken door slagerij de Groene Weg in Hedel. Onze melk wordt verwerkt door zuivelbedrijf De Zwaluw in Udenhout tot diverse zuivelproducten.

De Meierij Dis

Corrie en Jan Vermeer: "Onze kaasboerderij De Vossehoeve in Udenhout trekt veel bezoekers. In onze excursieruimte laten we ze met dia's zien hoe we onze boerenkaas maken. We gebruiken de melk van onze eigen koeien. We hebben ook een winkel aan huis."

Ben Besselink: "Mijn specialiteitenbakkerij is bekend om zijn Brabantse Broeder. In mijn winkels in Udenhout en Oisterwijk verkoop ik naast de gewone bakkerijproducten ook brood van biologisch meel. Het graan koop ik van een biologisch bedrijf uit Esbeek: de Kraanvogel."

Maarten en Hermine van Liere van de Kraanvogel: "Op ons biologisch-dynamisch bedrijf, gelegen op het landgoed 'de Utrecht', verbouwen we groente voor een vaste kring consumenten, die iedere week een groentepakket ontvangt. Ook voor klanten van De Meierij Dis zullen we de groentepakketten leveren. Daarnaast verbouwen we het graan voor het brood van De Meierij Dis."

=====
De Meierij Dis is ontstaan op initiatief van de deelnemende producenten en de Brabantse Milieufederatie (BMF).

Voor meer informatie kunt u terecht bij: Voorzitter De Meierij Dis, Cees van Roessel, tel. 013-5111586 Brabantse Milieufederatie, BMF, Ellen Winkel, tel. 013-5356225

Voor bestellijsten kunt u terecht bij: Boutros, Joost van der Wiel, 0416-377469 of bij geen gehoor Vermeer, 013-5111359

Contactadres De Meierij Dis:
Kaasboerderij De Vossehoeve
Familie Vermeer
Winkelsestraat 3
5071 RM Udenhout

PROGRAMMA-OVERZICHT

PROGRAMMAOVERZICHT EERSTE HALFJAAR 1998

LEDENVERGADERINGEN EN LEZINGEN

Aanvang 20 00 uur

Locatie: d'Oultremontcollege, Dillenburgstraat 46 te Drunen

12 januari

X 23 maart (tevens jaarvergadering)

X 18 mei

WANDELINGEN

Alle wandelingen starten om 10 00 uur en eindigen omstreeks 12 00 uur en worden op een zondag gehouden. De bedoeling is om de wandelingen, zoveel als mogelijk, in de gemeente Heusden te houden. De deelname aan de wandelingen en de fietstocht is gratis. Aanmelding vooraf is niet nodig en staan ook voor niet leden open. Denkt u ook aan goede wandelschoenen. eventueel een verrekijker en warme (re~en)kleding~.,!

datum	locatie	vertrekpunt	thema
X 15 februari	Haarsteegsewiel	Haventje (Heusdenseweg)	wintergasten
X 19 april	Kanaal/roeivijver	Café De Klinkert	voorjaar
X 28 juni	omg. De Klinkert	Café De Klinkert	zomer

Vergeet u onze traditionele kerstwandeling niet! Deze wordt op 26 december 1997 gehouden en start om 11.00 uur bij de Drie Linden te Giersbergen.

X FIETSTOCHT - RONDJE DIJKEN OP ZONDAG 7 juni.

De fietstocht start om 10.00 uur en voert u over de dijken van de gemeente Heusden. Als startplaats kunt u kiezen voor café "Vue de Campagne", Grote Kerk te Vlijmen of café "De Westhoek". Eindstraat te Drunen.

Duinaars

LANDSCHAPSBEHEER

Het landschapsbeheer start om 9.30 uur en wordt op een zaterdag gehouden. U bent van harte welkom, want vele handen maken licht werk.

datum locatie plaats samenkomst

17 januari Eendenkooi Eendenkooi, Drunen

14 februari Eendenkooi Eendenkooi, Drunen

INLEVEREN VAN KOPIJ VOOR ONS BLAD "NATUURLIJK"

De uiterste datum van inleveren van kopij is 27 februari en 5 juni.

BESTUURSVERGADERINGEN

Indien u een onderwerp behandeld zou willen zien in een bestuursvergadering dan verzoeken wij u hierover contact op te nemen met het secretariaat. Het telefoonnummer hiervan is (0416)-379128.

De data van de vergaderingen zijn:

6 januari

X 2 februari

2 maart

6 april — *jaag*

X 11 mei

X 8 juni

HET PROGRAMMA VOOR HET TWEDE HALFJAAR VAN 1998 VERSCHIJNT IN ONS JUNI NUMMER

ADVERTEERDERS

Uw INTERIEURSPECIALIST van:

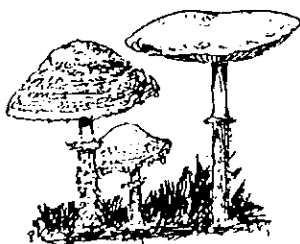
- * kantoren
- * winkels
- * balies
- * keukenmeubelen
- * badkamermeubelen
- * spiegels en schuifdeurkasten

Showroombezoek na tel. afspraak.

Van Dijk Interieurs

Schagenstraat 19
5154 PE Elshout
Tel. 0416-320355
Fax. 0416-320356

VAN DIJK

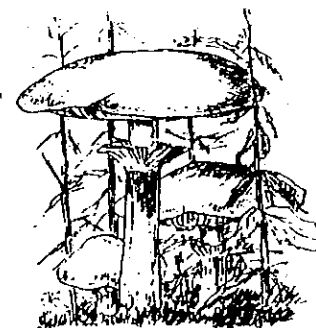

ADVERTEERDERS

de waal optiek

Modebrillen
Zonnebrillen
Eigen oogmeting
Contactlenzen

Grotestraat 122, 5151 BN Drunen
Telefoon 0416 - 37 42 60

Beemsterkaas Salades

Fijne Vleeswaren Noten & Bonbons

Brood & Banket Zuidvruchten

 Paté's Reform & Dieet

Van Herpt Specialiteiten/Reform
Grotestraat 134, 5151 BN Drunen
tel. 0416-372497